

SLOVENEK.

Političen list za slovenski narod.

Po pošti prejemati velja:

Za celo leto predplačan 15 gld., za pol leta 8 gld., za četrt leta 4 gld., za jeden mesec 1 gld 40 kr.

V administraciji prejemati velja:

Za celo leto 12 gld., za pol leta 6 gld., za četrt leta 3 gld., za jeden mesec 1 gld.

V Ljubljani na dom pošiljan velja 1 gld. 20 kr. več na leto.

Posamne številke po 7 kr.

Naročnino in oznanila (inserate) vsprejema upravništvo in ekspedijer v „Katol. Tiskarni“ Kopitarjeve ulice št. 2.

Rokopisi se ne vračajo, nefrankovana pisma ne vsprejemajo.

Vredništvo je v Semeniških ulicah št. 2, I., 17.

Izhaja vsak dan, izvemši nedelje in praznike, ob pol 6. uri popoldne.

Vredništva telefon-štev. 74.

Štev. 27.

V Ljubljani, v petek 4. februvarija 1898.

Letnik XXVI.

Obstrukcija razbita?

V oficijoznih in poioficijoznih glasilih se vedno odločneje zatrjuje, da se državni zbor skliče v kratkem, in imenoval se je že celo določen termin.

Če se ta vest obistini, zmatrati je nemška obstrukcija kot razbita. Vsaj v vladnih krogih se mora tako soditi, ker sicer bi bilo sklicanje državnega zbora neumevno. Baron Gautsch je takoj ob nastopu vlade odločno izjavil, da ne skliče državnega zbora drugače, nego če zadobi prepričanje, da se obstrukcija, vsaj v dosedanjem obsegu, ne bode nadaljevala. Če toraj vlada misli, da se je politična situacija v toliko ublažila, da se lahko skliče državni zbor — potem smemo s sigurnostjo pričakovati, da v zbornici ne bode več obstrukcije v onem obsegu, kakor leta 1897, da se bodejo vsaj mirnejši elementi leveice ločili od obstrukcije. V poslednji utegnejo tedaj vstrajati le skrajni nemško-nacijonalni elementi, tedaj ljudje kot Schönerer, Wolf e tutti quanti. Ti ljudje so pa premaloštevilni in premalo resni, da bi zamogli dalje časa vzdržati obstrukcijo in zabraniti vspešno delovanje državnega zbora. Vsaj se je že pri prvem branju nagodbenega provizorija videlo, da ti ljudje sami ne zadostujejo za obstrukcijo. Takrat hoteli so zabraniti, da bi dr. Lueger prišel do besede. Toda v dveh urah so bile njihove moči pri kraju in šli so — pivo pit!

O socijalnih demokratih se sodi, da se ne udeležijo več obstrukcije, kajti prepričali so se, da niso prišli pri tem na svoj račun. Njihovi volilci

so jih v drugih nadah poslali v državni zbor, ne pa za obstrukcijo. Tudi so ti ljudje zelo željni in potrebni dijet — obstrukcija pa krajša zasedanja in tudi dijete, kar te »prave zastopnike ljudstva« hudo boli.

Pričakovati je torej, da bode po nekaterih pričetnih izbruhih izvanparlamentarne strasti zopet zavladal kolikor toliko mir v našem parlamentu in da se začne stvarno delo.

Seveda je mogoče, da se motimo in da se moti tudi vlada. Mogoče, da bode najradikalnejša struja — kakor že tolikrat v zadnjem letu — zopet prevladala mej Nemci. Potem seveda je velika državna kriza neizogibna, kriza, ki ne bode rešiti drugače, nego z brezobzirnim energičnim dejanjem. Toda upanje je, da to pot zmagajo zmernejši elementi, kakor so že zmagali, ko se je šlo za vprašanje abstinence v češkem deželnem zboru.

Vsekako je umestno, da že danes motrimo situacijo, katero najdejo zastopniki slovenskega naroda v prihodnjem zasedanju državnega zbora — za slučaj, da je obstrukcija v resnici razbita.

Pred vsem moramo konstatovati, da je eventualno razbitje obstrukcije brez dvoma vspeh Ebenhochove diverzije, ki pa je bila že pripravljena po postopanju katoliške stranke v tirolskem deželnem zboru.

Katoliška ljudska stranka je s svojim nastopom v tirolskem in gorenje-avstrijskem deželnem zboru dosegla, da so nemški liberalci in nacijonalci zapustili svoje dosedanje formalno-pravno stališče suhe in intransigentne negacije, češ, da jezikovne naredbe pravno ne eksistirajo, — in

se podali na pravno stališče grofa Badenija, sedanje vlade in državno-zborske večine, da so jezikovne naredbe legalne, da pa jih je mogoče spreminiti glede na dejanske razmere in potrebe.

S tem umaknjena so obstrukciji formalno-pravna tla — obstrukcija se mora dosledno spremeniti v regularno opozicijo.

Toda osodno vprašanje je, li najdemo v prihodnjem državnem zboru še desniško večino ali ne. Poudarjali smo že v članku »Večina razbita?«, da pesimizem danes še ni opravičen, da marveč po našem prepričanju avtonomistično-konservativna večina še danes obstoji. To mnenje izrazil je v znanem članku v »Linzer Volksblatt« tudi dr. Ebenhoch sam. Sledil je pa od takrat še govor barona Dipauli-ja v Meranu, v katerem je ta imenitni katoliški politik rekel: »Avstrija je konfederacija raznih narodov in se ne more vladati po splošnih načelih. Ne more se vladati ne nemški, ne slovanski, marveč mora se vladati avstrijski. Vsem narodom gredo jednake pravice. Avstrije si misliti ne moremo, če jeden narod potiska na steno družega.«

Nadaljujoč svoj govor je sicer tudi baron Dipauli govoril o »potrebi obrambe nemške posesti« — toda to je pač dandanes pri Nemcih epidemično!

Pointa baron Dipaulijevega govora tiči v zgorajšnjem stavku in reči se mora, da se je s tem mož zopet približal desniški večini.

Tudi nemško-liberalni in nacijonalni listi, ki so s početka večinoma poskakovali veselja radi Ebenhochovega nastopa, danes na podlagi pojasnil

LISTEK.

Julius Stinde: „Das Torfmoor“.

(Konec.)

O, ona ni bila jedna izmed onih, ki odrekajo človeku vsako pravo na svobodno voljo. Človek je samo v samovoljnosti v resnici svoboden! A otročiči so očitno hrepeneli po nebesih; samo Leja — ki pa ni bila prava njena hči — ni hrepenela po nebesih. Ona ni nikoli jokala; njej je ugajalo življenje in je ni hotela samovoljno zapustiti. Oče je bil največji pijanec, tudi mati je rada pila, in hči je podedovala od starišev voljo za pijančevanje; iz te volje so se poznejše razvili krči in bolezen, — a, kdo je mogel to le slutiti?

V tem hipu plane v sobo Knude ves prebleden in zmoti starko v pripovedovanju.

»Leja, Leja, kaj si skuhala? Jaz umiram...« Ves izpremenjen potrese Lejo in ona se zbudi.

Bila je pripravila za starko dvoje jedil; v jednom loncu je bilo zelje, v drugem pa — strupene gobe. Starka naj bi bila izbirala. Proste volje bi se bila mogla izbrati življenje ali smrt. Knude pa je pojedel obe jedi in tako svojevoljno se usmrtil. Ko se je jel zvijati in krčiti od bolečin, boreč se z dušo v zadnjih vzdihljajih, ga je še poprosila Leja:

»Aber Knude, stirb doch in Schönheit! O Knude, thu' es doch!« — »Daj mi posteljo... posteljo...« zastoka Knude mesto odgovora in izdahne, škripajoč z zobmi. V tistem hipu se vspne Leja, zaguglje se in si zlomi križec.

Starka ostane sama. Kdo ji bo sedaj skrbel za hrano in postrežbo? Izpod zglavja potegne svojo hranilnično knjižico in poprosi pastora, da ji najame v mestu kako služabnico. Pastor odide, poprašavši poprej starko, po kateri poti se pride najprej v mesto. Med tem, ko mu bolnica popisuje bližnjico, beleži si pastor še jedenkrat ob kratkem zakone o svojevoljnosti in atavizmu... Nato odide. Skozi zamazano okno se vidi njegova postava, kako se izgublja v somraku. Toda ne krene na pravo pot.

»Na levo, na levo!« mu kliče starka s postelje, kolikor more; a on je ne čuje. Slednjič se s težavo vzdigne in stopi k oknu, da zakliče pastoru, ali — že je prepozno. Zašel je v močvirje in izginil je v blatu z njeno knjižico vred...

Kakor zblaznela se opre starka z izsušenimi rokami ob mizo, izpod ponočne kapice se ji vspó osiveli lasje, — na okno sije poslednji solnčni žarek...

Tako se konča ta »naturalistična drama«.

Moderni dramatik so spravili v poslednjem času na oder histerijo, paralizo, oslabelost možganov, sušenje mozga in cel besednjak fenomenov boleznij, samo — tuberkuloze še niso opisali z

naturalistično natančnostjo... Stinde jim je s tem priskočil na pomoč. On je dokazal s statistiko v roki na moskovskem zdravniškem kongresu, da od jetike umrje tretjina vsega človeštva. Zakaj bi je torej ne odlikovali z jedno dramo? Morda bi se oblačila, da bi ji postal njen posel oduren. — Gledališče ima vendar namen, popravljati in z javnim razlaganjem smrtnih grehov odvrčati ljudstvo od njih. Samo to je težko, ker nam v tuberkuloznih dramah ni jasno, komu naj se dajo lekcije: morda otrokom, da naj bodo oprenejši pri izbiranju starišev?

Gospo Quärkenssen — tip tuberkuloze je opisal Stinde prav po uzorih modernih dekadentov. Umazani in gnjili »milieu« je opisan z minuciozno vernostjo. Da je bilo piscu veliko do natančnosti, se vidi že iz instrukcij, katere daje eventualnim režiserjem na prvi strani svoje drame. Vreme mora biti izprva oblačno, potem jasno, končno se mora videti solnčni zahod; čas: tri in pol po srednjeevropski uredbi; temperatura 18, 5° Celzija; višina barometra 762.2, a veter v začetku jugo-jugo-vzhodnik, dokler se ne izpremeni v severo-severo-vzhodnik...

Vender ni vsa moč Stindove dramatične satire zapopadana samo v drami, ampak tudi v estetskih esajih, katere je pisec dodal drami. Na prvem mestu je izjava pisateljeva (vender) od Elnara Drillquista, na drugem »Estetska važnost Torfmoora« od Ole Bagge-Olsen...; na tretjem

katoliškega časopisja klaverno zabeležujejo dejstvo, da z odpadom katoliške ljudske stranke od večine do sedaj — ni še nič!

Vse to kaže, da se bode — v kolikor pride desnica v poštev — našla v prihodnjem zasedanju prejšnja strankarska konfiguracija, avtonomistično-konservativna večina desnice, in to nas naudaja z dobrimi nadami za prihodnost.

Deželni zbor Kranjski.

VII. seja dné 4. febr.

Deželni glavar otvori sejo ob $\frac{1}{2}$ 11. uri; vlado zastopa ekscelenca baron Hein.

Poslanec Ivan Hribar in tovariši nujno predlagajo:

»C. kr. vlada se nujno pozivlja: 1. odrediti takoj vse potrebno, da se začasno ustavljena predavanja na vseučiliščih in tehničnih visokih šolah na Dunaju in v Gradcu zopet začne in redno nadaljujejo; 2. skrbeti za to, da bodo dijaki slovenske narodnosti na teh in vseh drugih velikih šolah v državi neprikrajšano deležni vseh akademičnih pravic in svoboščin.«

Ta predlog so podpisali poslanci obeh strank. Predlagatelj Hribar ob kratkem utemelji nujnost predloga; nujnost je bila vsprejeta, ker so za-njo glasovali vsi slovenski poslanci, proti seveda nemški poslanci.

Na to poslanec Hribar obširneje opisuje zadnje dogodke na vseučiliščih na Dunaju, v Gradcu in Pragi. Te dogodke so vprizorili nemški hujškači in vlada je tako rekoč kapitulirala pred nezrelim nemškim dijaštvom, ker je ustavila predavanja do 10. t. m. Izgrede so povzročili nemški kričači, a posledice morajo trpeti tudi slovenski dijaki, za katere morajo stariši šteti velike svote. To je obžalovanja vredno, take razmere mora vlada odpraviti ter napraviti mir in red. Govornik prečita iz danes došlega dunajskega pisma razne odlomke, ki drastično opisujejo terorizem nemških dijakov zadnje dni. Še hujše se godi v Gradcu, zato je dolžnost vseh slovenskih zastopnikov, da se potegnejo za slovenske sinove. Ako Nemci kličejo: »Proč od Prage!«, potem kličimo mi: »Proč od Dunaja in Gradca!« Zahtevajmo svoje vseučilišče v Ljubljani. (Živahno odobravanje.)

Baron Schwegel omenja v svojem govoru, da se ne protivi intenciji predlagateljevi, naj bi namreč vlada prej ko mogoče na visokih šolah naredila mir in red ter kaznovala one, ki so povzročili izgrede. Ker pa predlagatelj slika stvar pristransko ter odgovornost zvrča le na Nemce, zato on z nemškimi tovariši ne more glasovati za predlog. (Ko bi predlagali Wolfu priznanje, tedaj bi si gospodje na levici meli roke. Opomba poročevalca.)

Deželni predsednik eksc. baron Hein naglaša, da vlada obžaluje izgrede na visokih šolah; vlada ni kapitulirala pred dijaki, pač pa bode go-

tovo naredila mir, kakor se sme sklepati iz besed ministerskega predsednika barona Gautscha do rektorjev visokih šol.

Posl. Povše med živahnim odobravanjem podpira predlog posl. Hribarja, obžalujoč, da je nemška nacionalna strast priklopila do vrhunca. Boleti mora v srce vsakega domoljuba, ko vidi, kako se meri z dvojno mero. Ko bi to uganjali slovanski dijaki, gotovo bi dejali pod ključ vse od prvega do zadnjega. V Pragi in drugod je bila med Nemci baje velika razburjenost, ker je vlada nemškim dijakom prepovedala nemške trake in čepice. Ko pa je pred leti slovensko dijaško društvo »Danica« prosilo za dovoljenje nositi slovensko trobojnico, ki je že od nekdanj dovoljena v Avstriji, morali so hoditi od Poncija do Pilata. Šele posredovanjem slov. drž. poslanca se je posrečilo, da je »Danica« dobila pravico, kakor jo imajo druga dijaška društva. Istina je, da je ministerski predsednik razgrajaje svaril v svojem razgovoru z rektorji; toda mi želimo in pričakujemo, da besedam slede dejanja, ako bi bilo treba. (Dobro-klici.) Slovanski dijaki so brez varstva, brez pomoči nasproti nemški razsajajoči večini. Za vse življenje ohranijo si pač žalostne spomine na svoja zadnja učna leta. Mi želimo mir med avstrijskimi narodi, a zahtevamo tudi za-se povsod popolno enakopravnost, torej tudi varstvo svojih slovenskih sinov na visokih šolah. Vse Wolfijade nas ne razprše z avstrijske zemlje. Tu smo, tu ostanemo. Zato pa želimo, da vis. vlada prej ko mogoče uduši nemire ter omogoči redni pouk. (Živahno odobravanje.)

Grof Barbo se je spodtikal nad dvema izrazoma poslanca Hribarja, namreč: Los von Wien! in: In Ihrem Lager ist nicht Oesterreich.

Posl. Hribar je pojasnil, da z zadnjim stavkom ni mislil na nemške poslance v zbornici, s prvim pa ne na kako nelojalnost, ampak nato, da naj se osnuje v Ljubljani vseučilišče, ker slovenski dijaki nimajo nobenih pravic na dunajskem vseučilišču.

Posl. dr. Schaffer je v svojem liberalizmu šel tako daleč, da je celo branil pravice nemških dijakov, da po svojem prepričanju branijo napadano svojo narodnost (!). Res vsak po svoje. Lep poklon za nemško akademično mladino! Zavaroval se je proti očitaniu, ki se pa ni zgodilo, da bi bili Nemci nelojalni, ter nasproti temu omenjal romanja v Moskvo.

Poslanec Kalan je izjavil, da je za nujno obravnavo stavljenega predloga, ter nasproti posl. Schweglu in Schafferju povdarja, da je stvar popolno jasna, ker če bi takih kričečih izgrede ne bilo, bi gotovo vlada ne bila prisiljena vseučilišče začasno zapreti. Potem obširneje popisuje neznosne razmere slovenskega dijaštva in sploh slovenskega naroda, ožigosa obstrukcijo, obžaluje, da so se je vdeleževali tudi nemški zastopniki naše dežele, polemizuje proti grofu Barbu ter povdarja, da zastopnikom slovenskega naroda v deželnem zboru Kranjskem treba vsikdar tako složno in solidarno postopati, kakor se je to danes zgodilo. Le tem potom bomo uspešno zastopali svoj narod.

Posl. baron Schwegel je ugovarjal trditvam predgovornikovim, češ, da se ni vdeleževal obstrukcije (!!) in da nemški narod ni nelojalen.

Posl. Kalan mu pojasni, da zadnjega trdil ni, marveč da je le govoril o Wolfovi kliku, ki je res veleizdajska, prvega pa mu pač ni treba dokazovati, vsaj vendar ni sedel baron Schwegel v državnem zboru na — desnici.

Pri glasovanju je bil vsprejet predlog z glasovi slovenskih poslancev; nemški poslanci so proti glasovali. (Konec sledi)

Interpelacija

posl. V. Pfeiferja in tovarišev do nj. ekscelenca g. dež. predsednika.

Pri dobro urejeni finančni upravi ima vsak državljan prispevati po svojih močeh k potrebščinam k državnemu gospodarstvu tako, da se računa dotični prispevek od čistega dohodka davkoplačevalca.

To načelo se nahaja glede osebnega dohodninskega davka v davčnem zakonu z dne 25. okt. 1896, ki jasno določuje v § 159, 160, da kot dohodek velja vse to, kar se prejema v denarjih ali v denarni vrednosti po odbitku vseh stroškov, ki so potrebni za dobivanje teh dohodkov.

Vkljub tej jasni določbi prihajajo iz dolenskih pokrajin glasovi nekaterih davčnih organov, ki menijo, da se stroški nadomestovanja domačih po trtni uši uničenih trt z ameriškimi in potem stroški za neobhodno potrebno cepljenje domačih trt na bolj trpežno ameriško podlago ne smejo všteti med tiste stroške, katere gospodar po navedenih paragrafi novoga davčnega zakona odšteti sme od dohodkov.

O trtni uši postava sama ne govori, pač pa ima med drugim minist. odredba dne 15. aprila 1897 člen 15. jasno določbo glede stroškov pogozdovanja za slučaj, ko se posekani ali drugače uničeni gozd zopet zasadi z mladim drevjem.

Ako pomislimo, koliko vlada žrtvuje vinogradnikom, da zamorejo pomladiti svoje uničene vinograde, je samo ob sebi umevno, da to, kar velja o privatnih gozdih — katerih vlada ne podpira, — takisto mora veljati o stroških pomlajevanja vinogradov.

Pomlajevanje starih vinogradov na sedanji racionalni način namreč: globoko prekopavanje zemlje, dobava, nasaditev in pognojitev ameriškanskih trt, cepljevanje in precepljevanje domačih trt na ameriškansko podlago in nadaljno skrbno in umetno negovanje mladih sajenk itd. itd. je prav redni gospodarski trošek in se razdeli celo pri najbogatejšem gospodarju na več let, ker ni mogoče vse zmagati v enem letu in ker pomlajeni vinograd še-le v 4 letih začne donašati nekaj dohodkov.

Ako bi tesni fiskalni nazori teh gospodov obveljali, potem so hudo prizadeti za sedaj in za vselej vsi vinogradniki, ker bi se namreč ti velikanski troški sploh nikdar ne smeli odšteti od dohodka, kar gotovo ni namen postave.

Letošnjih stroškov za pomladitev vinograda ne bi smel odšteti od drugih dohodkov svoje imovine, ker jih po mnenju teh gospodov nisem porabil za doseg letošnjih dohodkov, ampak za take dohodke, katere imam pričakovati še-le čez pet ali šest let.

Čez 5 ali 6 let, ko bo začel vinograd roditi, bom pač moral vračunati v napovedbo ves dohodek iz pomlajenega vinograda, nikakor pa ne stroškov tega pomlajevanja, ker tisti tesnosrčni fiskalisti bodo zopet ugovarjali: to niso redni troški pridobitve dohodkov, ampak izdani so bili že pred 5 ali 6 leti, tedaj ne gredo letos v račun.

Na tak način bi se toraj stroški pomlajevanja naših vinogradov ne smeli nikoli in nikjer v račun jemati pri novem osebnem dohodninskem davku.

Bati se je pa zelo, da se bo po vseh vinorodnih pokrajinah naše dežele dosledno na ta gori označen nepostaven način postopalo o stroških pomlajevanja vinogradov.

Vinogradniki so vsled neutemeljenega gori označenega tolmačenja zakona po vsej pravici vznemirjeni tem bolj, ker je pri razpravi dotičnega zakona c. k. osrednja vlada odločno naglašala, da ne zavzema zgolj fiskalnega stališča, ampak da je njej do tega, da se ta zakon napram davkoplačevalcem izvršuje dobrohotno.

Z ozirom na to je vprašanje opravičeno:

Ali je visoka c. k. dež. vlada volje posredovati, da se izreče na jasni način ter oblastvom za odmerjenje osebnega dohodninskega davka naroči, da dobrohotno postopajo v smislu zakona uštevajo stroške pomlajevanja vinogradov med tiste stroške, katere gospodar odračunati sme od drugih dohodkov svoje imovine, katera je itak po členu 12 izvršitvenega predpisa k zakonu 25. nov. 1896 d. z. št. 220 smatrati kot imovinsko enoto?

V Ljubljani, 31. januarja 1898.

Slede podpisi.

Politični pregled.

V Ljubljani, 4. februarja.

Spremema jezikovnih naredb. Mej tem ko so dosedanja pogajanja mej zastopniki češkega in nemškega naroda v češkem deželnem zboru imela kaj malo vidnega vspeha, dosegel je, kakor se zdi, nekoliko večji uspeh ministerski predsednik baron Gautsch, ki se neprestano pogaja s češko in nemško parlamentarno komisijo. Zjedini je, tako se naglašala, Čehe in pa zmernejše Nemce v toliko, da so voljni pogajati se na dalje na temelju od vlade precizovanih pogojev. Z elementi a la Wolf in Schönerer je seveda nemogoč vsak dogovor, ker stavijo pogoje, katerih noben trezno

sodeč človek ne more priznati. Glasilo češkega posl. dr. Engela poroča o dosedanjih uspehih pogajanj z vlado nastopno: Baron Gautsch je naznanil mladočeškemu zastopniku, da namerava spojit pojem enakopravnosti s pojmom večine prebivalstva v občinah in okrajih, da naj bi določba glede dvojezičnosti ostala v veljavi le za sodne in konceptne uradnike ter naj se rok, v katerem se mora zahtevati znanje obeh deželnih jezikov, določi na precej poznejši čas. O teh glavnih točkah so se posvetovali češki poslanci in so sklenili z ozirom na to, da je na tej poti mogoče doseči zblizanje in da je že to, da se vendar enkrat preneha s preganjanjem manjšin, že toliko vredno, da doprinese Čehi še večje žrtve, da odgovore ministerskemu predsedniku nastopno: Označena modifikacija § 7 prve jezikovne naredbe in naznanjena omejitev druge jezikovne naredbe za Češko je vsprejemljiva, ako bode služila za podlago tej modifikaciji in tej omejitvi popolna enakopravnost in pariteta pri vseh c. kr. uradih na Češkem. To izjavo oddajajo člani parlamentarne komisije seveda le za svojo osebo, voljni pa so priporočiti vladne predloge v tem smislu svojemu klubu v vsprejem, ako v to privolijo tudi nemški zastopniki in se vdeležijo poprej zaupnega posvetovanja. — Določne izjave, kakor se vidi, češki zastopniki niso oddali, ker jo niso mogli oddati, pač pa je že to veliko, da so toliko popustili v svojih prvotnih zahtevah, kar kaže, kako srčno žele, da se čim preje pomirijo razburjeni duhovi ne samo na Češkem, marveč v celi Avstriji. Na vladi je sedaj, da pridobi za te pogoje tudi nemške zastopnike, in potem je sprava vsaj v glavnih potezah dognana.

Dijaške demonstracije so se pojavile z včerajšnjim dnem na vsi črti. Po političnih voditeljih à la Wolf, ki se ne strašijo pred nikakimi sredstvi, da bi prisilili vlado, naj se ozira na njihove brezozirne in pretirane zahteve so nahujskani nemški burši vlado s svojim zverinskim rogoviljenjem prisilili, da je ustavila predavanja z neznatno izjemo na vseh avstrijskih visokih šolah. Podivjana druhal ne pomisli, koliko kvar je s tem povzročila vsemu višješolskemu dijaštvu, ki ne more nadaljevati svojih dragih, s premnogimi žrtvami spojenih študij. Vladi se s tem pač ne godi nikaka krivica in jej je konečno vse jedno, ali so visoke šole zaprte jeden mesec ali pa celi tečaj. Najžalostneje je pa pri tem, da morajo trpeti to izgubo popolno nedolžni in mirni slovanski dijaki in da se tudi nad njimi maščuje osoda, ki so jo prizvali nemški rogovileži. Temu se mora priti v okom, pomagati treba slovanskemu dijaštvu. — Trajno je pa mogoče pomoči temu nedostatku le tedaj, ako se ločijo dijaki po narodnostih in se kolikor mogoče za vsaki narod ustanovi posebna visoka šola. Ako bi imeli Jugoslovani svoj tak zavod, bi nas rogoviljenje nemških buršev ravno tako malo brigalo, kakor briga malo češki narod, ako razsajajo na svoji univerzi Wolfovi hlapci. Decentralizacija je jedino uspešno sredstvo, s katerim se mora sprijazniti tudi vlada, kakor vse druge narodnosti. Le na ta način se je možno izogniti neprestanim preprirom mej dijaštvom različnih narodnostij na enem zavodu.

Kandidaturi princa Jurija se doslej poleg sultana najbolj upirajo nemški vplivni krogi. Kakor je razvidno iz dotičnih poročil raznih berlinskih listov, nima Nemčija sicer nikakega pravega povoda, ki bi jo silil izreči se proti kandidaturi. Protivijo se nasvetu baje samo radi tega, ker se ž njo ne strinja sultan in ker s tem preti velika nevarnost sultanu in mohamedanstvu. Kako je mogoče, da se ravno nemški politiki tako boje za obstoj mohamedovstva, kateremu sicer tudi v slučaju uresničenja ne bi pretila nikaka nevarnost? Nemški politiki tudi v najslabšem slučaju ne bi imeli nikake škode. Verjetno je torej, da tiči za temi politiki vse kaj drugega, kakor pristno nemška politika, in prav lahko je mogoče, da tiči v ozadju židovstvo samo.

Na bolgarsko-turški mej pojavljajo se v poslednjem času zopet običajni mejni prepiri. Večje in manjše tolpe mohamedovcev se klatijo ob označeni meji ter s svojim ropanjem in požiganjem povzročajo bolgarskim prebivalcem opravičen strah. Opetovano je že bolgarska vlada resno opomnila Turčijo, naj bolj pazi na mir in red ter zagotovi obmejnim prebivalcem zadostno varstvo, toda dosedaj je bil zaman vsak tak korak. Sultan

in njegova vlada sicer obljubujeta vsestransko pomoč, toda da bi take obljube postale dejanja, na to pa ne misli noben član turške vlade. Zadnji dan minulega meseca je bolgarski diplomatski zastopnik Markow znova izročil velikemu vezirju spomenico o zadnjih dogodkih v vilajetu uskubskem. V spomenici se navajajo konkretni slučaji nasilnostij turških tolpe, pred katerimi mora mnogo prestati, kakor trdi Markov, posebno bolgarsko ženstvo. Vse bolgarsko prebivalstvo se je iz strahu pred nemirneži umaknilo v središče Bolgarije in išče pomoči pri vladi. Poslanik konečno resno opominja sultanovo vlado, naj v oboestranskem interesu stori potrebne korake ter pomiri bolgarsko prebivalstvo. Najbrže bode seveda tudi ta opomin ostal glas vpijočega v puščavi, turške druhal bodo pa še nadalje lahko izvrševale svoj dosedanji posel.

Dnevne novice.

V Ljubljani, 4. februarja.

(Za vzajemno delo.) Klub katoliško-narodne stranke je včeraj določil odgovor na sporočilo kluba narodne stranke. Ta odgovor je dr. Papež vročil danes načelniku kluba narodne stranke dr. Tavčarju. Pričakovati je, da se sedaj takoj nadaljujejo ustmeni posveti spravnega odbora. — Na rekriminacije, neresnice in osebne napade na posl. Kalana in dr. Žitnika sinočnega »Naroda« ne odgovarjamo z ozirom na zopet pričeto nadaljevanje spravne akcije. Kakor smo rekli, vse radi pozabimo, le da se spravna akcija tako dožene, kakor to velevala korist in čast celokupnega slovanskega naroda! Le to dejanjski popravimo, da dr. Papež ni dobil od dr. Tavčarja odgovora glede spravne akcije v torek zjutraj, ampak šele popoldne ob dveh, torej se »Slovenec« in posl. dr. Žitnik in kanonik Kalan nista mogla ozirati na to.

(Seja deželnega zbora kranjskega) je bila danes zelo živahna pri predlogu posl. Hribarja glede nasilstev, katerim so izpostavljeni slovanski visokošolci na Dunaju in v Gradcu. Baron Schwegel, dr. Schaffer in grof Barbo so skušali opravičevati surovosti in izgrede razdivjanih nemških nacionalcev, pa so se grozno opekli, zlasti je bil slabe volje baron Schwegel, ko mu je poslanec Kalan bral levite zaradi njegovega postopanja v državnem zboru. Glede nadaljnjih točk poročamo na drugem mestu. Tukaj omenimo, da je glede prošnje županstva Loški Potok za zdravniško pomoč dovolil zbor svoto za polovico potrebnih stroškov. Tudi resol. posl. Pakiža, da se isto dovoli za Sodražico, je bila vsprejeta. Za cesto Zg. Besnica-Log, o kateri je poročal posl. Kalan, je dovoljenih 900 gld. — Prihodnja seja v torek.

(Defraudacija v okr. boln. blagajni ljubjan.) Splošno senzacijo obudila je vest o defraudacijah v boln. blagajni, ki jim je sedanje načelnštvo prišlo na sled. Za danes se nam poroča le toliko, da se je včeraj popoldne pod intervencijo uradnikov mestnega knjigovodstva, ki jih je vsled načelnikove prošnje župan dal blagajni na razpolago, vršila prva preiskava, ki je v kratkem dognala primanjkljaj 385 gld. 99½ kr. Vsled tega sta se uradnika Rajko Branke in I. Metnic še sinoči dejala pod ključ, dočim se je v njihovih stanovanjih izvršila hišna preiskava. Blagajnika Branketa so po zaslišanju, ker se ni bati, da bi pobegnil, zopet izpustili. Preiskava se bo pa nadaljevala in vse kaže nato, da bo defraudirana svota znesek tisoč gold. izdatno presegala. Sicer pa o tem še pozneje poročamo.

(Shod slovanskih dijakov dunajskih.) Z Dunaja, dne 2 febr. Že za časa novemberskih demonstracij sklenili so slovanski dijaki dunajskih visokih šol sklicati vseslovanski dijaški shod, ki bi v primernih resolucijah protestoval proti demonstracijam nemških buršev. Toda shod se takrat ni dovolil. Ker se pa provokatorično obnašanje nemških ni čisto nič spremenilo, in z ozirom na to, da je dovolil rektorat nemškim buršem dvorano za zborovanje na akademskih tleh na universi, prosili so tudi slovanski dijaki dovoljenja za zborovanje na universi. Rektorat je sicer prošnji ugodil, a posamezni dekani niso hoteli dati sobe. Slovanski dijaki bili so toraj prisiljeni sklicati shod zunaj. Ta shod se je tudi vršil in sicer v torek ob dveh popoldne. Udeležili so se ga

slovanski dijaki vseučilišča in tehnike. Udeležencev bilo je okoli 500. Predsednikom shoda bil je izvoljen Slovenec Vodušek, podpredsednikom Čeh Novak. Govorniki, ki so govorili slovanski, češki, srbski, hrvaški, ruski, bolgarski in poljski, označili so stališče slovanskega dijaštva napram nemškemu buršem. Izmed Slovencev sta govorila iur. Vodušek in tehnik Šega. Sklenile so se resolucije, ki obsojajo postopanje nemškega dijaškega shoda v Ljutomercah in njega sklepe glede nameravanega občega štrajka vseh nemških dijakov. Za slučaj, da se nemški dijaki udeležijo štrajka, sklenilo se je polnoštevilno predavanja obiskovati, in na to delovati, da se ta ne prekinejo. Resol. poslale so se na rektorat in na naučno min. Potem ko so se odpele pesni: »Hej Slovani«, »Naprej zastava slave«, »Liepa naša domovina« in »Onamo, onamo« zaključil se je shod. Jeden del dijaštva napotil se je proti universi, kjer se je v avli zapelo: »Hej Slovani«. Kakor se čuje, namerava se za četrtek tudi tukaj štrajkati in sicer če ne bi šlo drugače, hočejo burši s kričanjem in vpitjem preprečiti predavanja, kakor so to storili v torek na tehniki. Ne ve se pa, če se jim to posreči, kajti i med Nemci je jako veliko takih, kateri niso za štrajk. Posebno čudnega ni nič, če burši sklenejo ne pohajati predavanj (kajti to delajo tako redoma). Veliko huje bi jih menda zadelo, če bi sklenili celo leto marljivo predavanja obiskovati.

(Inštalacija) Prihodnjo nedeljo bo prevzvišeni gosp. knez nadškof dr. Jakob Missia po veliki maši novomeškega prošta mil. gosp. dr. Sebastijana Elberta slovesno inštaliral.

(Glavni vojaški nabor) za mesto Ljubljana se vrši 14. in 15. marca, za sodni okraj ljubljanska okolica pa od 7. do 10. marca.

(Od Sv. Križa pri Litlji.) Dne 20. januarja je bila pri nas občinska volitev. Izvoljen je bil zopet stari župan Franc Resnik razven svojega z vsemi glasovi. Jedni so mu dali glasove, pa bolj neradi, ker so uvideli, da njihov »novi župan« ne prodré. Za svetovalce so voljeni Franc Miklavčič v Sv. Križu, Jožef Pavli in Janez Korbar v Moravčem, Anton Groznik v Gabrovki, Fr. Miklič iz Ukroga. Novemu odboru želimo živahne delavnosti, zlasti pri cestah. Razširila naj bi se cesta iz Klanca do Moravča, potem naj se že jedenkrat začne delati nova cesta na Čatež.

(Iz litijskega okraja.) Že dalj časa opazujemo nemškutarjenje pri raznih oblastvih, zlasti pri okrajnem glavarstvu v Litiji. Zakaj se vse reči, dopisi, odloki pošiljajo skoraj le v nemščini? Smo li morda v blaženi Prusiji? Na to želi odgovor Klerikalec.

(Iz Smlednika.) Umrli je 3. t. m. ob 7. uri zvečer v Hrašah pri Smledniku Janez Jenko, dijak osmega gimnazijskega razreda. Pokojnik je bil jako blag mladenič, vzgled učeči se mladini, bil je miren in tih, skromen in ponižen, bil je vzor dobrega mladeniča. Kako je hrepenel po vedi, kako bi bil rad dovršil gimnazijske študije, a trda bolezen ga je ovirala in motila od IV. gimnazijskega razreda naprej, in še se je trudil, še se je mučil, upal je bolezen premagati, a onemogel je sam in moral je naposled skozi osem mesecev v postelji ležati. Ves čas svoje mučne bolezni je bil potrpežljiv in ves udan v voljo božjo. Prejel je z velikim veseljem in živo vero svete zakramente in, upajmo, najlepše pripravljen na smrt stopil pred božjega sodnika. Uboge roditelje, ki so toliko potrošili zanj od svojih težko prisluženih krajcarjev, je seveda zadela velika poskušnja, ker so upali, da jim bo blagi sinko v starih dneh v pomoč. Pa Bog vsega mogočnega je sklenil drugače. Bodi hvaljena volja njegova! Preblagemu mladeniču pa kličemo:

Minul je za-te časa tih,
Zato pri Bogu uživaj mir!

(Zgubil se je) umobolni Anton Volk s Suhorije na Notranjskem. Fant je 20 let star, srednje, močne postave, temnega obraza, črnih las, oblečen v črno sukneno obleko. V ponedeljek 31. januarja pripeljal ga je njegov oče Franc Volk iz ljubljanske bolnišnice, ker je bilo videti, da se je fant spametoval, in očetu ni bilo mogoče še nadalje zanj v bolnišnici plačevati. Drugi dan, v torek, pa je fant ušel in ne vé se kam. Vse poizvedbe so zastoj. Če bi bilo komu o njem kaj znanega, naprošen je isto naznaniti žalostnemu očetu Francetu Volku na Suhorji, pošta Košana.

Telefonična in brzojavna poročila. Dijaške demonstracije.

Dunaj. 4. februvarija. Demonstracije nemškega dijaštva so se prelevile v zadnjem času v pravcato sovraštvo mej nemškimi in slovanskimi dijaki. Danes so se pojavili velikanski nemiri celo v bolnici v vseučiliščnem poslopju. Predavanja v medicinski fakulteti so se udeležili vsi slovanski in nekaj nemško-nacionalnih dijakov. Predaval je slovanski profesor. Da bi preprečili predavanje in pokazali svojo mržnjo napram slovanstvu, so pričeli nemški burši nepopisno kričati in hoteli s silo preprečiti predavanje. Slovanski dijaki so nekaj časa mirno čakali, potem pa so se jeli resno potegovati za svoje pravice, navstal je prepir. V sobano je pridrla še več nacionalcev. Pričel se je pretep mej slovanskimi in nemškimi dijaki, ki so se končno morali udati sili, nekaj je ranjenih. Zaman so bili njih klici: Mi hočemo studirati, zahtevamo akademične svobode. Zvunaj dvorane se je pretep zopet pričel, nacionalci so razbili nekaj oken. Tudi nekaj instrumentov je polomljenih. Mir je naredila še le prihitela straža. — Deputacija slov. dijakov se je podala na to k rektorju, da mu izroči sklenjeno resolucijo. Deputacijo je vodil slovenski dijak. Rektor je obljubil pomoč, prosil pa jih je, naj bodo pasivni, dokler se razmere ne obrnejo na bolje, kar se zgodi gotovo v kratkem.

Dunaj. 3. febr. Vseučiliško poslopje z biblioteko vred je zaprto. Predavanja na kliniki se mirno in neovirano nadaljujejo.

Dunaj. 4. februvarija. Predavanja na višji kmetijski šoli so onemogočili danes dijaki s „prosit“ in drugimi klici. Rektor je vsled tega odredil, da se predavanja ustavijo do preklica. Po objavi te naredbe je zavladal mir.

Gradeo. 4. februvarija. V današnji seji deželnega zbora štajerskega je dr. Rosina slovenski interpeliral zaradi pisanja imen katasterskih občin v zemljiških knjigah. Nemci so besneli in razsajali, galerijo je deželni glavar moral dati izprazniti. Na galeriji navzoči nemški dijaki so peli „Die Wacht am Rhein“, slovenski visokošolci pa so jim odgovarjali z navdušenimi „Živio“-klici. Slovenski poslanci so odločno branili svojo pravico, govoriti v deželnem zboru v slovenskem jeziku, in posl. Robič je v ime slovenske delegacije izjavil, da od te pravice ne odnehajo na noben način. Posl. Žičkar interpelira radi izgredov nemškega dijaštva proti slovanskim in slovenskim dijakom.

Gradeo. 4. februv. Nasilstvo nemškega dijaštva postaja od dne do dne huje in ako se merodajni faktorji kmalu energično ne ustavijo pričetemu rogoviljenju nemških buršev, se je bati resnih dogodkov, ker slo-

vanski dijaki ne bodo mogli več dolgo prenašati nečutenih nasilstev. Kar je najhuje, je na strani nemških buršev vse javno mnenje in oblastva niti z mezinem ne ganejo. Vseučilišče je že tri dni zaprto. Slov. dijakom se s silo zabranjuje vstop v vseučilišče. Zelo burni prizori so se pojavili danes v deželni zbornici. Vse slovansko dijaštvo se je podalo na galerijo, ker je imel slov. poslanec dr. Rosina prebrati slovensko interpelacijo radi dijaških nemirov. Komaj je pričel poslanec govoriti, so kričali nemški poslanci in drugi rogovileži in mu branili nadaljevati. Vkljub temu je poslanec vstrajal. Vsled tega so ga slov. dijaki pozdravljali z živahnimi „Živio“-klici. To je bilo predsedstvu odveč in je dalo galerijo sprazniti. Mej urnebesnimi „Živio“-klici in prepevanjem slovanskih pesmi so dijaki ostavili zbornico.

Praga. 4. februvarija. Praški češki akademiki nameravajo v kratkem prirediti shod v kakem češkem mestu, na katerem se bodo govorniki potegovali za pravice slovanskega dijaštva na Dunaju. Shoda se udeleži več zastopnikov dunajskih slovanskih dijakov.

Brno. 4. febr. Po sklepu profsorskega kolegija so ustavljena do preklica predavanja na tehnični visoki šoli.

Inomost. 4. februvarija. Vseučiliščni senat je z dovoljenjem naučnega ministerstva ustavil predavanja na svetnih fakultetah za 14 dni.

Pulj. 4. februvarija. V deželnem zboru se je prebrala interpelacija posl. Kompare radi popolnega preziranja slovanskega jezika pri okrajnem glavarstvu v Kopru v uradnem občevarju s slovanskimi prebivalci. Govoril je o tem tudi poslanec Trinajstič. Mej njegovim govorom je galerija nepopisno kričala in zabavljala na Slovane. Trikrat se je morala izprazniti.

Brno. 4. februvarija. Adresni odsek je izvolil načelnikom posl. Chlumeckega, namestnikom pa posl. Zaczeka.

Levov. 4. februv. Pri večerajšnji dopolnilni volitvi za državni zbor je bil v kmečkem volilnem okraju Lancut-Misko na mesto umrlega posl. Hompeša izvoljen p. Stanislav Stojalovski.

Bergamo. 4. februvarija. Pri predilnici za svilo v Ronzanicu se je udrla streha. Ubitih je 7 delavcev, ranjenih pa 23, mej temi 11 zelo nevarno.

London. 4. februvarija. Iz Havane se tukajšnjim listom poroča, da vlada mej Kubanci velika razburjenost in se razširja velika agitacija proti dovoljeni avtonomiji, ki pa prepušča skoro vso oblast glavnemu guvernerju.

Svilnati damasti 75 kr.

do gld. 14-65 meter — istotako tudi črna, bela in barvena
Hennebergova svila od 45 kr. do gld. 14-65 meter — v najbolj modernih tkaninah, barvah in vzorcih.

Na zasebnike poštne in carine presto na dom. — Vzorci obratno. — Dvojni pisni portu v Švico.

Tovarne za svilo G. Henneberg
c. in kr. dvorni zalagatelj, Curih. 55 1 5

Umrli so:

2. februvarija. Cecilija Jandigar, železniškega čuvaja žena, 70 let, Vodmat 11, ostarelost.

Meteorologično poročilo.

Višina nad morjem 3062 m.

Dan	Čas opazovanja	Stanje barometra v mm.	Temperatura po Celziju	Vetrovi	Nebo	Padavina v 24 urah v mm.
3	9 zvečer	726.7	-13	brev.	megla	
4	7 zjutraj 2. popol.	723.5 717.8	-4.5 -0.2	sr. zah. sr. ssvzh.	megla oblačno	4.0

Srednja večerajšnja temperatura 0.7° za 2.1° nad normalom.

Osmi dan za rajncim prečast. gosp. župnikom

Ignacijem Podobnik-om

bo v četrtek, t. j. dne 10. februvarija 1898,
ob 9. uri v Preserjli. 88 1-1

90 1-1

Tužnega srca naznanjamo vsem sorodnikom, prijateljem in znancem prežalostno vest, da je Bogu vsega mogočnemu dopadlo našega nepozabnega so-
proga, oziroma očeta, gospoda

Janeza Cvenkelj-na

posestnika in mesarja

po kratki in mučni bolezni, previdenega s svetimi zakramenti za umirajočega, v 56. letu svoje starosti, danes ob 6. uri zvečer v boljše življenje poklicati.
Pogreb bo v četrtek, dne 3. t. m., ob 10. uri dopoldne.

Sv. maše za ranjcega brale se bodo v tukajšnji farni cerkvi.

Nepozabni rajniki bodi priporočen v blag spomin in molitev.

Ljubno, dne 1. svečana 1898.

Rodbina Cvenkelj.

Zahvala.

91 1-1

Žalujoča rodbina Cvenkelj-nova se tem potom najiskrenejše zahvaljuje vsem udeležencem za toli mnogobrojen spreved k zadnjemu počitku nam tako dragega rajncega, posebej pa: prečast. duhovščini, domačemu čast. g. župniku za zadnjo tolažbo, čast. gospodom iz Oviš, Dobrave, Leš, Mošenj in Podbrezij za spremstvo in cerkveno opravilo. Osobito pa se zahvaljuje slav. obč. odboru mošenjskemu, katerega član je bil rajni, kateri se je korporativno udeležil pogreba. Hvala vsem darovalcem prekrasnih vencev, s kratka: Vsem udeležencem skupaj in vsaceму posebej: Bog Vam plati!

Ljubno, dne 3. februvarija 1898.

Rodbina Cvenkelj.

Kupčijski les (panji) na prodaj.

V planini »Komenda« na Jezerskem je 1243 kubičnih metrov kupčijskih panjev, čistega belega smrekovega lesa, na pripravnem kraju pri potu zravnanih, na prodaj. Kdor jih želi kupiti, naj pošlje svojo ponudbo skrajno do 12. februvarija 1898 Komendatorju na Reberci, pošta Miklaushof na Koroškem. 79 3-3

Dunajska borza.

Dne 4. februvarija.

Skupni državni dolg v notah	103 gld. 50 kr.
Skupni državni dolg v srebru	102 " 45 "
Avstrijska zlata renta 4%	122 " 35 "
Avstrijska kronska renta 4%, 200 kron	102 " 95 "
Ogerska zlata renta 4%	121 " 40 "
Ogerska kronska renta 4%, 200 kron	99 " 45 "
Avstro-ogerske bančne delnice, 600 gld.	926 " — "
Kreditne delnice, 160 gld.	362 " 50 "
London vista	120 " 05 "
Nemški drž. bankovci za 100 m. nem. drž. velj.	58 " 75 "
20 mark	11 " 75 "
20 frankov (napoleonor)	9 " 53 "
Italijanski bankovci	45 " 30 "
G. kr. cekini	5 " 67 "

Dne 3. februvarija.

4% državne srečke l. 1854, 250 gld.	162 gld. — kr.
5% državne srečke l. 1860, 100 gld.	161 " — "
Državne srečke l. 1864, 100 gld.	169 " — "
4% zadolžnice Rudolfove želez. po 200 kron	99 " 85 "
Tisrine srečke 4%, 100 gld.	140 " 50 "
Dunavske vravnjavne srečke 5%	130 " 30 "
Dunavsko vravnjavno posojilo l. 1878	109 " — "
Posojilo goriškega mesta	112 " 50 "
4% kranjsko deželno posojilo	98 " 70 "
Zastavna pisma av. osr. zem.-kred. banke 4%	98 " 60 "
Priporitne obveznice državne železnice	224 " 75 "
" " južne železnice 3%	184 " 60 "
" " južne železnice 5%	127 " 75 "
" " dolenjskih železnic 4%	59 " 50 "

Kreditne srečke, 100 gld.	199 gld. — kr.
4% srečke dunav. parobr. družbe, 100 gld.	165 " — "
Avstrijskega rubečega križa srečke, 10 gld.	20 " — "
Rudolfove srečke, 10 gld.	26 " 75 "
Salmove srečke, 40 gld.	79 " — "
St. Genois srečke, 40 gld.	57 " 50 "
Waldsteinove srečke, 20 gld.	57 " — "
Ljubljanske srečke	22 " 75 "
Akcije anglo-avstrijske banke, 200 gld.	163 " 25 "
Akcije Ferdinandove sev. želez., 1000 gl. st. v.	3450 " — "
Akcije tržaškega Lloydja, 500 gld.	421 " — "
Akcije južne železnice, 200 gld. sr.	80 " 50 "
Splošna avstrijska stavbinska družba	109 " 50 "
Montanska družba avstr. plan.	148 " 95 "
Trboveljska premogarska družba, 70 gld.	176 " — "
Papirnih rubljev 100	127 " 25 "

S 1. januarjem 1898 se je pričelo novo celoletno naročevanje!

„MERCUR“

XXXVI. leto.

Avtentično
Brezplačni privržek

označilo žrebanja tu in inozemskih loterijskih srečk, izkaz vseh izžrebanih državnih in zasebnih obligacij. „Finanzielles Jahrbuch“, ki obsega znamenje vseh izžrebanih srečk.

Naročuje se najprimerneje s poštanimi nakaznicami pri vseh c. in kr. poštah uradih in pri administraciji „Mercur“, Dunaj, I., Wollzeile 10.

2 gld. 60

celoletna naročnina.